

Senlime

Groupe espérantiste de
Verviers

Avec le soutien de la Fédération
Wallonie-Bruxelles

TRIMONATA INFORMILO PRI ESPERANTO EN LA VERVIERSA REGIONO

En cas de non-distribution, merci de
renvoyer à l'éditeur responsable:

Jean-Marie Jacques,
5 rue Joseph Wauters
BE-4800 VERVIERS

Informations en français
Informoj en la franca lingvo:

Tel. +32-(0)87/33.02.92
Mail: jeajacques@voo.be
Esperantista Grupo de Verviers
J.-M. Jacques, 5 rue J. Wauters
BE-4800 VERVIERS

Informatie in het Nederlands
Informoj en la nederlanda:

Tel. xx-31-(0)43-455.14.36
Mail: parren.media@planet.nl
P.H.H. Parren, Heimansstr. 16
NL-6285 AM EPEN

Informationen auf deutsch
Informoj en la germana:

Tel. xx-49-2406-7809
Mail: klaus.hogen@web.de
K. Hogen, Auf der Pief 22
DE-52134 HERZOGENRATH

Aperas kvarfoje en jaro
kaj rete elŝuteblas ĉe
[http://esperanto-grupo-
verviers.simplesite.com/](http://esperanto-grupo-verviers.simplesite.com/)

Prezoj por BE, NL kaj DE:
Unuopa n-ro : 4 EUR
Jara abono : 12 EUR

Abono al la **papera** versio de nia
informilo (12 €) eblas sed **NE** en-
havas la kotizon al **Senlime** (10 €).

Bonvolu pagi prefere jam en januaro
NUR al la konto :

BE41 9795 3271 4810
BIC : ARSPBE22

(banque: Argenta) de **Senlime**,
25 rue Pierre Fluche,
4800 VERVIERS, Belgio

ENHAVO :

- p. 1: Nouveau programme pour 2020 (2)
- p. 2: Verviersa angulo ("Zinc" à La Calamine?)
- p. 3: Liste des films sous-titrés sur notre site internet
- p. 4: Flavaj enoteroj kaj ruĝaj papavoj (Raymond Demarche)

Comme prévu, malgré le Corona-virus, nos activités ont repris normalement le vendredi 18 septembre au Sélect à La Calamine. Il s'agissait de notre traditionnelle assemblée générale, transformée cette fois en «Best-of 2019-2020», une année scolaire finalement très riche. Nous n'étions certes pas très nombreux, mais une fois encore, espérantistes des trois pays (Allemagne, Belgique, Pays-Bas). Il devrait en être de même tout au long de cette saison, dans le respect des règles de sécurité imposées en Belgique (pas de contacts rapprochés, masques pour se déplacer dans le Sélect et distances de 1,50 m dans le local). Et surtout: malades s'abstenir de se présenter. Merci de réserver votre place (10 personnes maximum dans le local!) et bienvenue à tous.

Prochaines réunions:

16/10 20h00 Raymond **Demarche**: mots français surprenants
20/11 20h00 Film de José **Jacob** sur le "Royal Edinburgh Military Tattoo".
Réunions suivantes: ne manquez pas de visiter notre site internet
<http://esperanto-grupo-verviers.simplesite.com/>

Kiel anoncote, malgraŭ la kron-viruso, niaj kunvenoj denove okazis ek de vendredo, la 18an de septembro en la kultur-centro Select (Kelmis). Temis tiam pri nia tradicia ĝenerala asembleo, ĉi-foje transformita en «Best-of 2019-2020», lerneja jaro kiu estis finfine tre riĉa. Ni ve (kiel kutime) ne estis tre multnombraj, sed plian fojon esperantistoj et la tri landoj (Germanio, Belgio, Nederlando). Devus esti tiel dum la tuta sezono, respektante la sekurigaj reguloj trudataj en Belgio (nenia kontakto troproksima, maskoj por translokiĝi en la Select kaj distancoj 1,50 m en la kunvenejo). Kaj precipe: malsanuloj restu hejme. Bonvolu anonci vian alvenon (10 personoj maksimume en la kunvenejo!). Dankon kaj bonvenon al ĉiuj.

Venontaj kunvenoj:

10/16 20h00 Raymond Demarche: francaj vortoj surprizaj
11/20 20h00 Filmo de J. Jacob pri la "Royal Edinburgh Military Tattoo".
Sekvontaj kunvenoj: nepre vizitu nian ttt-ejon
<http://esperanto-grupo-verviers.simplesite.com/>

Verviersa Angulo

Zinc,

L'incroyable histoire de Moresnet neutre racontée au théâtre

Comité de V.E.G.:

Président: J. Jacob
19 Chemin de la Rostibouhay
4910 POLLEUR (THEUX)
Tél. + 32 87/22.10.79

Trésorier: D. Lousberg
25 Rue Pierre Fluche
4800 VERVIERS
Tél. +32 87/22.20.30

Secrétaire: J.M. Jacques
5 Rue Joseph Wauters
4800 VERVIERS
Tél. +32 87/33.02.92

Ass. pour l'Espéranto (A.P.E.):

www.esperanto-wallonie.be

Secrétaire: Valère DOUMONT
rue de Velaine, 114 bte 4
BE-5060 Sambreville
Tél: +32 71/165 395
doumontvalere@yahoo.fr

Cotisations

Les espérantistes et sympathisants sont cordialement invités à soutenir notre programme d'action en versant chaque année leur(s) cotisation(s) au compte

BE41 9795 3271 4810

BIC : ARSPBE22
(banque: Argenta)

de **Senlime**, 25 rue Pierre Fluche,
4800 VERVIERS, Belgio.

La cotisation pour **EGV-Senlime** reste fixée à **10 Euros** (ou 22 Euros si vous voulez un abonnement à cette revue sur papier).

Indiquez les nom, prénom et domicile du membre cotisant:
«cotisation de .... pour .... »

Zinc: c'est le titre de la pièce que le Festival Parole d'hommes programme à l'Espace Georges Dechamps le jeudi 29 octobre, à 20h. Pas une causerie de piliers de comptoir comme le nom pourrait le laisser croire, mais plutôt la rocambolesque histoire d'un confetti sur la carte européenne et d'un de ses habitants qui va changer cinq fois de nationalité au cours de sa vie, avant de décéder en 1971.

Ces tranches de vie, Michel **Bellier**, Paolo **Cafiero** et Patrick **Donnay** vont les raconter en sautant d'une étape à l'autre.

Dans le cadre d'un village qui est devenu neutre parce que les grandes puissances se partageant des lambeaux de l'empire napoléonien, après la défaite de Waterloo en 1815, ne sont pas parvenues à accorder leurs violons pour ce patelin riche en minerais de zinc. Un métal qui sera fondu chez nous avant de couvrir, affirme-t-on, la plupart des toits anciens de Paris.

Capitale de l'espéranto,

Moresnet sera donc neutre à la naissance d'Emile Rixen, né d'une mère allemande exilée dans ce bout de terre dont il était prévu de régler le sort, entre grandes puissances, au bout de quelques mois. Mais le provisoire durera quasi une éternité, explique Patrick Donnay, un des trois comédiens. Et au bout du compte, la localité sera restée quasi indépendante durant un siècle. Intervalle durant lequel elle deviendra le seul pays au monde dont la langue officielle était l'espéranto.

Cinq pays différents

Avalée par la Prusse en 1914, elle devient belge en 1919, avant de repasser sous domination allemande en 1940, puis de revenir définitivement à la Belgique, après cette Deuxième guerre mondiale. Une grande histoire d'un petit territoire que le trio d'acteurs décrit à travers les tribulations émouvantes d'un homme qui fera souche dans l'actuelle commune de La Calamine avant de mourir en 1971, non sans avoir laissé une centaine de descendants. Avec, au gré de son histoire, qui, à l'origine, était un roman historique de l'historien David van Reybrouck, cette question en forme de fil conducteur: les frontières ne sont-elles pas des murs absurdes ?

La pièce sera jouée à l'Espace Georges Dechamps, à Herve, ce jeudi 29 octobre, à 20h. Elle avait déjà été interprétée à Welkenraedt, ainsi que dans d'autres cités wallonnes (Huy, Dinant). «Mais je tenais à ce qu'on la rejoue au Pays de Herve», explique Patrick Donnay. Lequel compte bien la reprogrammer en octobre à La Calamine, cette fois.

Réservations:

CHAC – Point culture Herve
087/660907

LA QUINZAINE

23 SEPTEMBRE 2020

Ndlr: la pièce devait être jouée les 23 et 24 octobre à **La Calamine** mais malheureusement nous n'avons aucune information à ce sujet! **Et à Verviers... ?**

Films sous-titrés en espéranto par le groupe espérantiste de Verviers

Dum nia lasta ĝenerala asembleo estis proponite montri la filmojn surtekstigitajn de **Senlime** en Kelmis. Tio povus okazi (samkiel la karaokeoj) kadre de speciala kunveno dediĉota al ia «Kinea klubo». Se tio ŝajnas al vi interesa, bonvolu konsulti la ĉi-suban liston kaj elekti tiu(j)n filmo(j)n kiu(j)n vi ŝatus vidi. Sendu vian respondon al jeajacques@voo.be aŭ J.-M. Jacques, 5 rue J. Wauters, BE-4800 VERVIERS.

- Intolérance (David Wark Griffith - 1916) - Maltoleremo
- Metropolis (Fritz Lang - 1927) - Metropolo
- La Passion de Jeanne d'Arc (Carl Theodor Dreyer - 1928) - La Pasiono de Johana de Arko
- L'Atalante (Jean Vigo - 1934) - L'Atalante (Le Chaland qui passe) - La Atalanto
- Modern Times (Charlie Chaplin - 1936) - La modernaj Tempo
- The great Dictator (Charlie Chaplin - 1940) - La granda Diktatoro
- The quiet man (John Ford - 1952) - La trankvila viro
- High Noon (Fred Zinneman - 1952) - La trajno trifoje fajfos
- Ugetsu monogotari (Kenji Mizoguchi - 1953) - La Fabeloj de la luno postpluva
- Lust for Life (Vincente Minnelli - 1956) - La pasia vivo de Vincenzo Van Gogh
- 2001: A Space Odyssey (Stanley Kubrick - 1968) - 2001: la spaca odiseado
- Un soir... un train (André Delvaux - 1968) - lun Vesperon... trajno
- Tintin et le temple du soleil (Raymond Leblanc - 1969) - Tinĉjo kaj la Templo de l'Suno
- Ryan's Daughter (David Lean - 1970) - La filino de Rejan
- Aguirre der Zorn Gottes (Werner Herzog - 1972) - Aguirre, la kolero de Dio
- Don Giovanni (Joseph Losey - 1979) - Donĵuano
- Chariots of Fire (Hugh Hudson - 1981) - La Ĉaroj el arda Fajro
- La Guerre du feu (Jean-Jacques Annaud - 1981) - La fajra milito
- La Mission (R. Joffé - 1986) - La misio
- Le Nom de la Rose (Jean-Jacques Annaud - 1986) - La Nomo de la Rozo
- Le Maître de musique (Gérard Corbiau - RTBF, K2 - 1988) - La muzika Majstro
- Dances with Wolves (Kevin Costner - 1990) - Dancas Kun La Lupoj
- The Field (Jim Sheridan - 1990) - La kampo
- Tous les Matins du monde (Alain Corneau - 1991) - Ĉiuj Matenoj de la mondo
- La controverse de Valladolid (Jean-Daniel Verhaeghe - Arte - 1991) - La kontraŭdiro Valadolida
- Daens (Stijn Coninx - 1992)
- Sur la route de Madison (Clint Eastwood - 1995) - Sur la vojo al Madison
- Le huitième Jour (Jaco van Dormael - 1996) - La oka Tago
- Brassed off (Mark Herman - 1996) - La Virtuozoj
- Rosetta (Luc kaj Jean-Pierre Dardenne - 1999) - Rozeta
- Captain Corelli (John Madden - 2001) - Kapitano Corelli
- Animatrix (Andy kaj Larry Wachowski - 2003)
- La jeune Fille à la perle (Peter Webber - 2003) - La Junulino kun la perlo
- Der Untergang (Oliver Hirschbiegel - 2004) - La Falo
- La Femme de Gilles (Frédéric Fonteyne - 2004) - La Edzino de Ĵilo
- Le Silence de la Mer (Pierre Faucon, RTBF - 2004) - La Silento de la maro
- Joyeux Noël (Christian Carion - 2005) - Ĝojan Kristnaskon
- Der Ring des Niebelungen (Wagner, RTBF - 2005) - La Ringo de la Nibelungo
- Eldorado (Bouli Lanners - 2008)
- Lemon Tree (Eran Riklis - 2008) - La citronujoj
- Des Hommes et des dieux (Xavier Beauvois - 2010) - Homoj kaj dioj
- Melancholia (Lars von Trier - 2011) - Melankolia
- La Désintégration (Philippe Faucon - 2012) - La Malintegriĝo
- Wakolda (Lucia Puenzo - 2013) - La germana kuracisto
- Timbuktu (Abderrahmane Sissako - 2014)
- Dunkirk (Christopher Nolan - 2017) - Dunkirko
- Darkest Hour (Joe Wright - 2017) - La sombraj horoj
- 1945 (Ferenc Török - 2017) - La justa vojo
- Styx (Wolfgang Fischer - 2019) - Stikso
- Atlantique (Mati Diop - 2019) - Atlantiko

FLAVAJ ENOTEROJ KAJ RUĜAJ PAPAVOJ

Unue necesas klarigoj pri la enotero en la franca lingvo.

La vorto "onagre" havas tri signifojn:

- estas aŭ sovaĝa azeno. Tiam "onagre" estas vira.

- ... aŭ planto. Tiam "onagre" estas ina.

- estas ankaŭ romia ŝetmaŝino. Tiu armilo estas vira.

Sed la planto "UNE onagre" - latinlingve nomita "oenothera biennis" - havas sinonimon: UN oenothère.

Amuze rimarku ke la sama estaĵo foje havas du nomojn kun du genroj malsimilaj.

Malofte okazas en la franca lingvo sed okazas!

Ekzemple: UNE pieuvre, UN poulpe (polpo) ; UNE morue, UN cabillaud (moruo) ; UNE anguille de mer, UN congre (marangilo) ; UNE peinture, UN tableau (pentraĵo),... Pruvo ke la genroj estas tute arbitraj!

Tion skribinte, mi revenu al mia miraĵo.

Tio okazis dum julio 2019, ekzakte la 16an.

Mi aĉetis humteron kaj kvar ringojn el betono por uzi ilin kiel florkuvoj.

Mi deziris enoterojn kaj papavojn papavetruĝajn.

Tiel mi ekveturis al ĝardenejo ĉe la altaĵoj de Verviers, cele ricevi informojn.

Mi parkumas mian aŭton je la enirejo de ilia privata parkejo - sur kiu nur unu aŭto parkadis - kaj marŝas al la vitrodomoj.

Mi rigardas la saketojn da semoj sur turnprezentilo. Nenio dezirata! Ĝardenistino venas al mi kaj demandas kion mi deziras. Enoteron ŝi ne konas. Tia nea respondo surprizis min. Enotero tamen estas ornama planto kaj kuracilo de l'plantoterapio.

Mi rakontis al ŝi ke lastan dimanĉon mi vidis plantojn de enoteroj en florbedo apud la enirejo de l'abatejo Val-Dieu sed kompreneble mi ne riskis min elradikigi unu aŭ du, antaŭ la okuloj de geturistoj.

Ŝi ekfunkciigas sian poŝkomputilon, fingre tuŝas la ekranon kaj montras al mi bildon de flavaj floroj de enotero.

Jes, tion mi deziras aĉeti.

Ve neblas. Ŝi ne havas.

Pri la papavoj gigantaj ili ja havas plantojn sed mi venis malfrue ĉar - ĉar ili ne plu havas florojn - ne eblas scii la kolorojn (ili estas tri: blankaj, malvaj, ruĝaj). Mi devos reveturi dum majo venontan jaron. KREDU TION!

Plie mi estus deziranta boragon (bourrache) sed mi silentis pri ĝi pro jam du neeblaj aĉetoj.

Dufoje ĉagrenite mi startigas mian aŭton kaj traveturas ilian vastan parkejon por eliri.

Malrapide veturante pro la grundo el ŝtonetoj, mi maldekstren rigardas kaj vidas en la vegetalaro flavajn florojn kiuj similis al enoteroj. Ĉu vere??? Halto por rigardi tion de pli proksime. Kreskas ja pluraj enoteroplantoj... sur la deklivo ekstere de la ĉirkaŭbarilo de l'bieno.

Mi do eliras, haltas sur la vojrandoj de l'ŝoseo Verviers-Theux kaj malfacile ekelradikigas du tigojn de la dezirata planto, sen pago, sen helpo de senklereca ĝardenistino.

Tiel do ili havas florantajn enoterojn sen scii pri ilia ĉeesto!

Eĉ la bildo de floro ne turnis ies atenton pri la ĉeesto de tiuj floroj!

Ĉu ili estus blindaj kiam ili malfermas aŭ fermas la eliran pordegon? Ĉar, proksime de la elirejo, tiuj spektindaj floroj flavaj tamen estas bone videblaj, eĉ mirigaj. La dungitaro de tiu ĝardenejo ŝajnas malmulte scivolema.

Rilate al la papavoj, dum aĉetoj la 22an de februaro 2020, en superbazaro: mi rigardis sur turnprezentilo saketojn da semoj. Ĉeestis semoj de gigantaj papavoj ruĝaj.

Evidente mi ne reveturis al la ĝardenejo, kie fakistino ŝajnis sensperta.

La 17an de marto 2020 mi semis miajn semojn de papavoj. En junio mi vidis plantidojn.

Krom la bluaj floroj manĝindaj de borago, mi sukcesis relative facile efektiviigi miajn dezirojn.

Raymond Demarche
(marto 2020).